

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dijkversterking Waddenzeedijk Texel, sectie 9

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

15 maart 2017 / projectnummer: 3183

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wil 10 secties van de Waddenzeedijk op Texel versterken. Eerder is hiervoor een projectplan in het kader van de Waterwet opgesteld. De milieugevolgen zijn beschreven in een MER dat in 2014 door de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ is beoordeeld. In het toetsingsadvies heeft de Commissie geadviseerd om de natuureffecten van sectie 9 (Prins Hendrikzanddijk) nader uit te werken en te beoordelen, zodanig dat een heldere afweging kan worden gemaakt bij de keuze voor een voorkeursvariant.² Ter ondersteuning van de besluitvorming over het projectplan voor sectie 9 wordt nu de procedure voor milieueffectrapportage doorlopen, in welk kader een Addendum op het MER is opgesteld. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het Addendum op het MER, hierna 'MER'.

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over het projectplan voor sectie 9 van de Waddenzeedijk waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.

In het MER zijn zes varianten voor de versterking van sectie 9 van de Waddenzeedijk onderzocht. Vijf ervan richten zich uitsluitend op de hoofddoelstelling waterveiligheid en één – variant 6, de zogeheten Prins Hendrikzanddijk – tevens op de hoofddoelstelling natuurontwikkeling. Daaruit komt naar voren dat variant 6 zich niet alleen van de overige varianten onderscheidt door positieve effecten op de natuurwaarden in het plangebied maar tevens door minder negatieve effecten op binnendijkse gebruiksfuncties. Gezien deze voordelen, en met inachtneming van de beschikbare financiële dekking voor de meerkosten voor aanleg en onderhoud, is de Prins Hendrikzanddijk aangemerkt als voorkeursvariant.

Het MER geeft een duidelijk beeld van het voornemen en van de effecten van de onderzochte varianten. Het rapport is goed leesbaar en de informatie in de bijlagen is snel terug te vinden. Het MER maakt voldoende aannemelijk dat het projectplan per saldo leidt tot een verbetering van natuurwaarden en niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Waddenzee en andere Natura 2000-gebieden.

De effecten van de zandwinning voor de aanleg van de Prins Hendrikzanddijk en van het transport naar de projectlocatie zijn niet in dit MER gepresenteerd maar zijn afdoende terug te vinden in het MER Winning suppletiezand Noordzee 2007 en het MER Winning suppletiezand Noordzee 2013 tot en met 2017.³

In hoofdstuk 2 geeft de Commissie nog enkele aandachtspunten voor de verdere besluitvorming.

¹ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door het nummer [3183](#) op www.commissie-mer.nl in te vullen in het zoekvak.

² U vindt dit advies door het projectnummer 2313 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

³ Deze MER'en zijn opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de zandwinning die nodig is voor de kustversterking en het kustonderhoud. In het MER van 2007 staat o.a. het zoekgebied beschreven waarbinnen de aangewezen zandwinlocatie voor de Prins Hendrikzanddijk is gelegen met in het MER van 2013 tot en met 2017 een specificatie van zoekgebieden voor zandsuppletie kustversterking Texel.

2. Toelichting en aandachtspunten voor de besluitvorming

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft een aantal aanbevelingen ter ondersteuning van de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

2.1 Effecten op de natuur

Het MER bevat een Passende beoordeling die ingaat op de gevolgen van het projectplan voor de Waddenzee en voor andere Natura 2000-gebieden. In dit document zijn ook de effecten op het voormalige beschermd natuurmonument Ceres beoordeeld. De gevolgen voor beschermde soorten dieren en planten zijn beschreven in een effectbeoordeling Flora- en faunawet.

De Commissie acht de effecten op de natuur correct in beeld gebracht. In deze paragraaf licht ze haar oordeel toe.

2.1.1 Gevolgen voor Natura 2000-gebieden

In de Passende beoordeling is beschreven dat de oppervlakte van habitattype H1110A (permanent overstroomde zandbanken) in het Natura 2000-gebied Waddenzee afneemt met 82-122 ha ten gunste van andere habitattypen en leefgebieden van soorten. In het Natura 2000-besluit voor de Waddenzee is opgenomen dat de oppervlakte behouden moet blijven terwijl voor de kwaliteit een verbeteropgave geldt. De Commissie is daarom nagegaan of het MER afdoende motiveert dat het projectplan niet strijdig is met de instandhoudingsdoelstelling voor dit habitattype.

In de Passende beoordeling is beschreven dat het areaal H1110A in de Waddenzee met ongeveer 0,1% afneemt⁴. Een dergelijke afname valt ruim binnen de natuurlijke variatie van het oppervlak van dit habitattype en haar 'natuurlijke tegenhanger' H1140A (slik- en wadplaten)⁵. Op termijn wordt naar verwachting op 45-85 ha van H1110A een kwaliteitsverbetering in gang gezet.⁶ Op grond van het bovenstaande overwegingen acht de Commissie de conclusie in het MER en de Passende beoordeling dat significante gevolgen zijn uit te sluiten voldoende gemotiveerd. Ze is van mening dat voldoende aannemelijk is gemaakt dat het projectplan resulteert in een verbetering van de natuurwaarden en niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Waddenzee en andere Natura 2000-gebieden

De Commissie is er bij de beoordeling van uitgegaan dat de verstorende effecten van recreatief medegebruik worden gereguleerd op de wijze die in de ingediende vergunningaanvragen en bijbehorende stukken is omschreven. Een grotere verstoring, met name verstoring waarbij

⁴ Pagina 68-69 van de Passende beoordeling. Het totaal areaal H1110 in de Waddenzee bedraagt >100.000 hectare.

⁵ Daarmee wordt bedoeld dat binnen de natuurlijke dynamiek een wisselwerking bestaat tussen deze twee habitattypen. Soms heeft het ene, dan het andere habitattype een wat grotere omvang. De natuurlijke variatie staat van dag tot dag, van seizoen tot seizoen en van jaar tot jaar onder invloed van stroming en variatie in waterniveau. Alleen al in het kombergingsgebied van het Marsdiep verschilt het gemiddeld areaal droogvallende platen van jaar tot jaar met ettelijke duizenden hectaren.

⁶ Dit hangt samen met een verbetering van de samenhang met andere habitattypen, met name H1140A.

geen gewenning kan optreden⁷, zou de beschreven positieve effecten op leefgebieden van soorten geheel of gedeeltelijk teniet kunnen doen.

2.1.2 Overige gevolgen

Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming zijn de beschermde natuurmonumenten komen te vervallen. Het voormalige⁸ Beschermde natuurmonument Ceres is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waarvoor een 'nee-tenzij' beschermingsregime geldt dat voor Noord-Holland is uitgewerkt in de Provinciale ruimtelijke Verordening Structuurvisie⁹. Op grond van de tekst in de Passende beoordeling over Ceres en het Addendum MER (paragraaf 4.3) acht de Commissie voldoende onderbouwd dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied niet worden aangetast. De informatie in het MER volstaat volgens de Commissie ook om het projectplan te toetsen aan de beschermingsregimes voor soorten in de Wet natuurbescherming.

Schelpdierbanken en zeegrasvelden

In het Natura 2000-beheerplan Waddenzee 2016–2022 wordt in een richtinggevend toetsingskader voor natuurontwikkelingsprojecten als één van de uitgangspunten gesteld dat schelpdierbanken en (potentiële) zeegraslocaties niet mogen worden verstoord. Op grond van de informatie in de Passende beoordeling blijkt het plangebied momenteel van geringe betekenis voor schelpdieretende watervogels, in dit geval Eiders.¹⁰ Een recente studie naar het voorkomen van bodemdieren in het plangebied geven geen aanleiding de conclusie in de Passende beoordeling aan te passen.¹¹

- De Commissie adviseert de eventuele aanwezigheid van schelpdierbanken te betrekken bij de aanleg van de zanddijk, bijvoorbeeld door deze te vermijden bij het positioneren van persleidingen.

⁷ Alle bewegingen die geen repeterend, herkenbaar patroon vormen zoals wandelen en fietsen kunnen hoogwatervluchtplaatsen en ligplaatsen van zeehonden verstoren als die zich op korte afstand van de verstoringsbron bevinden. Met name bepaalde vormen van watersport, zoals bijvoorbeeld kitesurfen, gelden als notoir verstoringsgevoelig en kunnen afbreuk doen aan de beoogde rust- en broedfunctie van het gebied.

⁸ De status van Beschermde Natuurmonument is komen te vervallen bij de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017.

⁹ http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Noord-Holland/83430/83430_9.html

¹⁰ Gemiddeld 16,4 Eiders in het plangebied op een instandhoudingsdoelstelling van 90.000 exemplaren.

¹¹ Zie Gotjé, W. 2017. Bodemdieren in het plangebied, rapport EDM70-23/17-002.493. In het plangebied blijkt de biomassa van aanwezige bodemdieren over het algemeen laag. Op enkele permanent overstroomde locaties is de biomassa bodemdieren hoger door het voorkomen van schelpdieren. Wel zijn in het verleden in het plangebied mosselbanken aanwezig geweest die zijn opgevisst (Cadée 2006) en in 2016 werd een verhoogde concentratie mossels aangetroffen aan de voet van de dijk in raai 8. Voorts duidt de bodemdierbemonstering uit 2014 op een schelpenbank van Amerikaanse zwaardscheden *Ensis directus* aan de zeewaartse zijde van de raaien 2 en 3 (Holthuijsen et al 2017). Zeker als andere schelpdieren in onvoldoende mate aanwezig zijn kan de Amerikaanse zwaardschede, ook als juveniel, van belang zijn als voedsel voor Eidereenden (Tulp et al 2010). De bemonsteringen duiden niet op het voorkomen van zee-gras.

Cadée, G.C. 2006. Eidereenden op *Ensis directus* dieet. Spirula 351: 86–87.

Holthuijsen, S., R. Witbaard, L. Kleine Schaars, J. ten Horn & A. Koolhaas 2017. Bemonstering Schanserwaard Prins Hendrik Zanddijk SIBES 2016 en wad bemonsteringen 2014 en 2015. NIOZ rapportnummer: 2017.02.15.01

Tulp I., J. Craeymeersch, M. Leopold, C. van Damme, F. Fey & H. Verdaat 2010. The role of the invasive bivalve *Ensis directus* as food source for fish and birds in the Dutch coastal zone. Estuarine, Coastal and Shelf Science 90: 116–128.

Zoetwaterafvoer gemaal de Schans

Door de verplaatsing van gemaal de Schans mondt de zoetwaterafvoer uit in de lagune van het project. Een relatief grote zoetwaterafvoer in combinatie met een geringe uitwisseling van de lagune met de Waddenzee, bijvoorbeeld tijdens doottijd, draagt het risico in zich dat sterfte van bodemdieren optreedt. Daarmee zou de ontwikkeling van de beoogde natuurwaarden deels in gevaar komen.

- De Commissie adviseert om door middel van een modelstudie na te gaan wat het effect op het bodemleven kan zijn van spuiwater van gemaal De Schans, met name onder extreme omstandigheden. Als dit leidt tot sterfte adviseert de Commissie te onderzoeken wat het (mitigerende) effect kan zijn van het verlengen van de uitlaat van het gemaal tot buiten de lagune.

2.2 Morfologische effecten

Uit het onderzoek 'Prins Hendrikzanddijk, invloed op het watersysteem Waddenzee en havens' blijkt geen verhoogd risico met betrekking tot de hydraulische stabiliteit van de geulwandbestorting Texelstroom als gevolg van de aanleg van de zanddijk. Wel is er, bij een afstand van ongeveer 50 m van de geulrand tot de teen van de strandhaak een kleine kans op zettingsvloeiing. De kans op deze vorm van geotechnisch stabiliteitsverlies wordt als aanvaardbaar klein beoordeeld, terwijl de eventuele gevolgen ervan als gering worden ingeschat. Uit morfologisch (model)onderzoek blijkt dat de bruto erosie van zand uit het plangebied niet zodanig is dat specifieke maatregelen nodig zijn om de Prins Hendrikzanddijk te beschermen. Mocht uit monitoring blijken dat de erosie substantieel meer is dan verwacht dan zijn naast extra suppleties ook andere maatregelen voorhanden ter bescherming van de zanddijk.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland

Besluit: vaststellen projectplan Waterwet

Categorie Besluit m.e.r.: C12.2

Activiteit: Versterking Waddenzee-dijk Texel

Procedurele gegevens:

Ter inzage legging MER: 19 december 2016 t/m 30 januari 2017

Advies uitgebracht: 15 maart 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

dhr. ir. J.H.J. van der Gun

dhr. dr. G.W.N.M. van Moorsel

mw. drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen ad-viseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3183](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

